

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quidque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus XXXII. De Vitio Ludendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45993)

DISCURSUS XXXII.

De Vicio Ludendi.

Noter. in l.
Relat.

Olymannus Turcarum Tyrannus formidando cinctus exercitu in ipsa Ungaria viscera penetraverat, & redacta jam in potestatem parte ejus non modicâ, reliquam spe devoraverat. Quid interea Dynastia Ungari? An rebus tam trepidis expedierunt arma, legerunt festinatis delectibus militem, Duces bello gerendo præfecerunt, annonam quâ militarem, quâ escariam convexerunt undique, urbes arcésque aggeribus, & multo milite munierunt? Nihil minus ipsi. Ut victima cruento destinata & jam devota Sacrificio pergebant delitari: ludis, choreis, convivis, ut vix unquam magis, indulgebant; & lætissima vivebant Saturnalia; Sic ut sapientior ex eorum numero aliquis dicere auditus sit: Non memini vel audire, vel legere, ullius unquam Regni jacturam tam festiva inter gaudia ac tripudia factam. Faceret utinam bonus Deus, ne in discrimine non minore æquè læta sit concordia, & tripudia Christianorum, dubites, magisne insana, an funesta & fatalia? Hæret in visceribus quasi nostris Dæmon, armatus audaciâ, fraudibus, versutiis, præter opes ac potentiam maximam, Vitæ nostræ partem

jam non modicam sibi vindicavit, & reliquam spe devoravit; eam quoque suam facturus; interim Christiana gens, pro eo, quod ardentissimis suspiriis nova à Deo poscat subsidia, pro eo, quod inflictiis sibi verberibus, ciborum abstinentiâ, aliisque penitentibus se obarmet, robur ac vires crebro divinorum mysteriorum usu auget, quid agit? Totam se permittit delitiis, symphoniis, amoribus, choreis, comestationibus, ludo omnis fortis ac generis, licito an turpi, perinde habet, & hoc sanctiores Deoque maximè dicatos dies totos intulmit! A nullo igitur Historiæ Scriptore literis uspiam consignatum est, ullum Regnum, ullam Provinciam, tam læta inter tripudia amissam, inter quæta non pauci Fidelium perdunt æternum Cæli Regnum. Verùm quia querela & lacrymæ amenti sanam mentem non restituunt, ad remedia transibo; sic ut postquam tam non perfunctoriè diebus præteritis Ludos Theatrales exagitavi, hodie ludendi assuetudinem non mitius castigem, enitendo, ut hanc probè assequamini veritatem; idè omnino esse ludo alearum, chartarum, &c. se dedere, ac animæ jacturam facere. Neque verò ullam allaturus mihi videor causam impellentem, quâ

vos certius à re tam periculosâ avertam, quàm modò propositam: quisquis enim ludit, ludit, ut vincat: quis ergo non absque mora ludum abrumpat, si intellexerit, se ludendo tam nihil lucraturum, ut etiam se ipsum perdat?

II. Ne tamen putetis me nimiam in dicendo exaggeratione uti, necesse prius est tria ludi genera distinguere. Primus est Ludus honestus; alter modicum quid de malo habet; tertius plane honestati adversatur. Ludus honestus & cum virtute est, cui quis indulget ad mentem à nimia contentione nonnihil laxandam: cum enim vires homines, tam quæ mentis solius, quàm quæ corporis sunt, certis, & arctis quidem limitibus definiantur, exhaustiuntur scilicet multâ & attentâ cogitatione; ac proinde oportet remittere tantisper, & iis, quæ animum oblectant, vires securis laboribus restaurare: haud secus ac arcum semper intentum frangi necesse est; cum opportuno tempore remissus fortius ac longius tela jaculetur. Qui autem sic ludant, non admodum multi sunt; tot enim tamque scrupulose ad ludendum cum virtute à Doctoribus conditiones requiruntur, ut propè dixerim ne chymicæ quidem artis periti tam multas ad aurum excoquendum requirant: ludendum enim est moderatè, simpliciter, honestè. Moderatè, & temporis, & applicationis & affectûs mensuram servando: simpliciter spectando finem debitum; honestè, & ludi ipsius naturam, ac personæ ludentis dignita-

tem, nequid indecorum admittatur, attendendo: his omnibus in ludi adjunctis servandis primum est limites tam arctos aut excedere, aut alicubi deficere. Verùm mihi sermo non est de primi hujus generis ludo, sed neque de secundi generis; in quo si quid noxæ intervenit, illud non est, nisi modicum; dum tantisper ultra recti limites & mediam rationis semitam tenditur. Loquor de tertio Ludi genere, quod naturâ suâ culpam lethalem adjunctam habet, aut doli gravis, aut blasphemix, aut rancoris, aut rixarum, aut pravissimi in totas familias redundantis damni acruina. Et ab hoc ludendi genere (quale ferè est chartarum aut alearum inter plebejos inopes) tanquam fonte, Si S. Iohanni *hom. 13. ad Pop.* Chrysostomo credimus, mille malorum; quantum possum avellere vos & alienare cupio, ut illud non oderitis tantum (siquidem tantum mihi polliceri possum,) sed vehementer etiam ab illo abhorreatis & execremini, tanquam præsens periculum aeternæ salutis amittendæ.

III. S. Antoninus, Florentinus Archiepiscopus, adè averfabatur ludum, ut cum in plateis in mentas lutorum ejusmodi incideret suâ, mox manu everteret. Hic singula enumerando, quæ in ludo admitti solent, peccata, & miseros hos perdunt, ad tot capita eadem reducit, quot sunt alearum, quas toties versant, oculi, seu puncta: *Quot puncta, tot scelera.* Ego tamen, ne longior causæ totius ordo radium ac fastidium pateat, rem istam omnem ad tynopsin, plenam tamen, con-

contraham, Apostoli eum in finem normâ usus. Paulus igitur in sua ad Titum Epistolâ affirmat, ad tria maxime nos docenda Christum has in terras advenisse: ut vivamus sobriè: ut vivamus justè; & vivamus piè. *Eru- diens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, justè, & piè vivamus in hoc seculo, expectantes beatam spem.* Atque adeò Christiani hominis professio, qui quidem verè sperare velit alteram & meliorem vitam, quam à supremo suo Legislatore expectare iustus est, re ipsâ ad triplex illud debitum reducitur, quod Glossa hoc loco perpendit: ad debitum, inquam, sobrietatis seu continentia, quo erga seipsum rectè sit constitutus; Justitia, quâ ad Proximum, & Pietatis, quâ ad Deum ritè ordinetur. *Sobriè in nobis, justè ad proximum; piè ad Deum.* Si proinde ostendero, Ludo deditorum studia è diametro cum omnibus his tribus debitis pugnare, quid porro exigitur? Patet sanè, Lutores vitam è Christiani legibus & normâ vivere non posse. Et si ita res se habet, quæ illis salutis spes est super? Nemo dubitet, ita esse, ut dixi; quisquis ludo se dedat, eadem operâ animam perdere. Perpendamus ista singillatim.

I.

S. Th. in IV. Exigit autem necessaria Chri- ep. ad stiano homini sobrietatis virtus, ut in c. 2. l. 1. usu rerum delectabilium, & pondere utatur & mensurâ: proprium enim hu- Tit. 3. jus est, in cunctis illis mediocritatem præscribere. In quo autem Lusorum vel tantillum ejus virtutis est super?

perit illa funditus. Vix enim incipit quis teneri ludi amore, cum jam sui potens non est, adeò vitii ejus violentiâ abripitur. Actum ergo est lo- bricitate: non audiuntur amplius ani- mi obmurmurantis querelæ, non amicorum objurgationes, non Magi- stratum correctiones, & vel ingra- tiis omnium eo properat lutor, ubi ludo patet officina. *Estimaverunt lusum esse vitam nostram*, ait de hujus- modi hominibus Spiritus Sanctus; & jure plauè ac meritò: ita enim sine omni modo & freno ludo se addicunt, ut in eo finem suum ultimum & uni- cum constituisse videri possint. Jura- res, persuadere illos sibi, se ludendi tantum gratiâ natos esse: sic ut quas à Deo acceperunt manus, ad miscen- da inter se lusorum chartarum fo- lia acceperint: oculos, ut folia hæc inter se discernant; linguam, ut ad ludendum alios invitent: aures, utin- vitati promptè audiant: pedes, ut eos ad socios se conferant, qui præ cæteris & ipsi tam perditæ voluptati se permiscere. *Estimaverunt lusum esse vitam nostram.* Hancne Christus à Spectatoribus suis Temperantiâ, hanc sobrietatem postulat in animi relaxationibus, vivere ut ludant? Esti proin alia mala à Ludo abessent omnia, satis profectò esset, quòd isti ludi hel- luones vitam, ut sic loquar, abligui- ant.

V. Egregia sanè sunt, quæ con- cordibus studiis de temporis pretio Philosophi scripsere, solo naturalis luminis beneficio illud consideran- do, ut occasionem & instrumentum,

magna quæque, & homine digna parandi. *Quem mihi dabis, aiebat Seneca, qui pretium tempori ponat, & qui diem æstimet?* Perinde ac si tantum sit pretium temporis, ut nemo illud satis æstimare valeat. Et si sola ratio tantum agnoscat temporis pretium, quantum erit, si ad Fidei lucernam æstimetur, cum illo possimus operari digna homine, qui æternæ beatitudinis gratiâ sit conditus? Spiritus S. totus in eo esse videtur, ut in te tanti momenti opportunis nos consiliis regat; maxime autem id agit ore Ecclesiastici: *Fili, ait hic, Fili conserva tempus:* non prodige ut aquam, serua, custodi illud, ut Thesaurum illum ingentem, cuius recto usu ac commercio lucrati Cælum ipsum possis. Alii tamen apertius in rem nostram ibidem legunt: *obserua tempus:* neque enim satis ille facit officio, qui custodit tempus & seruat, quo jam fruitur: necesse est, ut & qui non habet, captare illud nōrit: prospiciendo occasiones recte operandi, indagando; cum se obtulerint solerter utendo; cavendo sollicitè nequa uspium elabatur, cum fugiendo veniant, & fugiant veniendo. *Obserua tempus.* Sunt quidam equitandi ita periti, ut dum equus effusissimo cursu juxta eos prætervolat, incredibili & celeritate & dexteritate intergum ejus insiliant. Hos autem videte est, studiosissimè observare momentum, quo saltu illo se librent; totos imminere occasione, cavere ne non satis paratis accinctisque elabatur. Horum qui conatus ac studia unquam

R. P. Segneri Chr. Ist. Instr. Tom. III.

attendisset, vivam ille haberet imaginem, quæ cuncti occasionibus & tempori, nunquam reversuro, imminere debemus, & juxta Ecclesiastici consilium, tempus observare, quo negotium salutis nostræ geramus: quam enim rem tanti momenti occasionem tempus offert, hanc etiam non eâ tantum, quæ equus concitissimus, sed majori, quam rapidissimi venti, velocitate prætervolans, aufert; fertur enim primi Mobilis motu, cujus celeritatem vix est, qui vel cogitando assequatur.

VI. An ita Lufores tempus observant? Pro Deum immortalem! vel sacris Dei cultui diebus semihorulam subtrahere ludo nesciunt, quæ litanti ad Aram Sacerdoti adfunt. Pronum est conjectare, quantum temporis audiendis Concionibus, Doctrinæ Christianæ, Supplicationibus, Psalmodiæ vespertinæ, recitandæ Dei Matris Coronæ daturi sint; cum his suo ante templi fores strepitu, tumultuque, obturbent potius, quam operâ suâ promoveant. Inter præcipuas militis dotes velocitas est, sic ut Romanæ veteris Militiæ Magister à militum quolibet eam velocitatem exigat, quæ horarum non amplius quinque intervallo viginti miliarium viam, nunquam interquiescens, emetiatur. Si eandem militibus, sua sub signa collectis, legem Servator ferat, hos inter, Lufores nullo tempore, meâ quidem opinione, numerabuntur, dum vel nihil unquam ex virtute unquam agunt, vel ita languidè remissè agunt, ut penitus elanguisse videantur. Perlaudent

ooo

dent

dent sibi infelices, satis sibi temporis ad negotium salutis superesse; cum existiment nunquam non posse operari cum Gratia à Deo sibi largiter suppeditanda: sed ò quàm suæ ipsos rationes fallunt? Si canis vestigia prædæ odore percepta, non confestim ac quàm celerrimè sequatur, mox illa, ne si velit quidem, sectari jam poterit, subiro vento omnem illum odorem difflante. Non dissimilis est divinarum Inspirationum conditio, quas nonnemo alacriter ac promptè non secutus, aliàs, ne si velit quidem, sequi poterit, jam nuspiam aspirantes. Subducit se Deus, & anima sine omni ad virtutem & sanctimoniam stimulo detertur, non absumis cani, qui vestigiis fera amissis, quam in partem feratur, ignorat. In uberes quidem, sed inutiles fetus miseri isti effundentur extremis illis vitæ suæ momentis, cum sentient, fugisse jam tempus agendo salutis negotio opportunum, *quando nemo potest operari: Et serò nimis hæc secum taciti mullitabunt: Cùm potui, nolui; cùm volo, non possum.* Fuit hæc olim Annibalis quoque, fera & inutilis nania, cùm Italiã excedere, coactus, damnaret inconsultas in Roma occupanda moras, quam superbe intuitus; cùm possem te, ajebat, Urbs nostræ Carthaginiæ amula, occupare, & nostrum sub jugum mittere, ignavè neglecti; nunc, etsi quàm maximè cuperem, occupandæ occasionem frustra circumspicio.

VII. Res interim videtur bellissima, suo vivere genio & ingenio, & ingratis conjugis, quæ queritur;

Parochi, qui increpat; Ecclesiæ, quæ ingemiscit, dies noctesque, aleis charis que manu versandis, consecrare. Sed non est, res ista, non est, quàm videtur, bella: & quamquam bellam, jucundumque foret sic vivere; dicite, quor per seculorum decursum sic vivere dabitur? Cicada æstate nunc hunc, nunc illum in ramum saltat, & non dies tantum, sed & noctes latissima canendo transigit; dum interim formica nunquam otiosa laboribus atteritur. An non igitur ipsis aquilis felicior cicada est? Sed mutatur cum tempore rerum facies; ætas abit, dierum spatia contrahuntur, favit gelu; & dum pleno dives herreo formica laboris sui fructibus letatur, Cicada fame enecta cum foliis ex arbore decidit. Lubeat ingredi domum perditæ alicujus lusoris, & modum omnem in his suis delitiis oblit; videbitis hinc conjugem inopem & fatiscientem, otiosam nunquam, noctem jungentem diei, & vel ad dubiam Lunæ lucem laborantem, ne liberi esuriant, ne dos filiabus desit, ne quantum corpore facere cogantur; dum maritus ille belluinus, non pratum, non cauponam, non lusoriam tabernam præteriens, qua liberis impendenda essent, prodigè perdit; quin illud prodigè tempus, illas horas, quibus agere posset, quæ essent velut sementis longæ aternitatis. Sed trahite tantillam moram: alia mox erit rerum facies, mutabitur Cæli tempestas, & dum suæ tam longæ tolerantia fructibus uxor gaudebit, Maritus fame non evitabili morietur humi abje-

P. SEGNEM
Homo Christianus

abjectus. O si tunc vel horulam, ex
 tot illis ludendo miserè perditis, im-
 petrare fas esset! ó quo illa tum pre-
 tio emeretur! Si tot Regna posside-
 rent vastissima, quam multis unquam
 Monarcha aliquis potentissimus im-
 peritavit, nã illi vindicibus in flam-
 mis, omnium eorum pretio horulam
 talem redimerent, suspirandam sem-
 per, nunquam per totam deinceps
 æternitatem venturam! *venit nox,*
quando nemo potest operari. Adest
 nox hyemis frigidissima, quam nulla
 unquam amplius excipiet dies: sub-
 duxit se Gratiæ Sol, nec unquam
 amplius eorum supra horizontem
 emerget.

VIII. Sobrii igitur, sobrii estote,
 AA. Amantissimi, in omnibus, quæ
 permittenda laxando animo censetis,
 oblectamentis: nec enim Sapientis est
 prodigere tempus, quod quamdiu
 duraturum sit, nescimus. Quantum-
 cunque autem duret, semper breve
 erit negotiis, quæ nobis gerenda in-
 cumbunt. Majus sanè est salutis
 negotium, quod nos premit, quàm
 ut cogitando assequamur: quare la-
 boremus, contendamus, sudemus,
 illud semper ut certissimum habentes;
Tempus breve est. Pergamus proin-
 de ad Cælum quamdiu Sol affulget:
Ambulate, dum lucem habetis, ut non
vos tenebra comprehendant. In Nor-
 vegia, ubi hyemè brevissimi dies sunt,
 & paucarum horarum, ajunt Falco-
 nes ad venationem esse velocissimos,
 & plus quàm uspiam terrarum ad vo-
 landum expeditos. Nec alia ejus rei
 causa videtur, nisi quia illi imminen-

tem noctem præsentientes, velocitate
 tempus supplere conantur, ut citò in-
 veniant, quo alantur, & vivant.
 Hanc eandem celeritatem suadet A-
 postolus; *redimentes,* inquit, *tempus,* *Eph. 5.*
quia dies mali sunt. Si vel plura vi-
 vendo secula expleremus, etiam hoc
 totum temporis spatium piis actioni-
 bus dandum esset: quanto igitur ma-
 gis id ratio ac fides postulant in tam
 brevi dierum nostrorum numero?
 Stultum sanè est, illos prodigere. *Zach. 4.*
Quis enim despexit dies paucos. 10.

IX. Sed quid de futuris tantùm
 Lusorum pœnis disero? Non tum
 solùm luent jacturam temporis tam
 malè consumpti: nimium quantum
 jam nunc pœnas dant, si infelicem
 eorum attendamus conditionem, ad
 quam pessimã suã assuetudine redu-
 cuntur. Paupertas sponte accersita
 virtutes ceteras splendidè cor-
 nat: avellit enim mentem à rerum ca-
 ducarum curis; & attollit ad statum
 tam sublimem, ut nullo se negotio
 summo bono suo unire possit; haud
 fecus ac arbor, quæ multis circa so-
 lum ramis non luxuriat, caput altius
 attollit, & supra ceteras humi repen-
 tes erigitur. Non hic coacta Pauper-
 tatis fructus est. Ipsum hæc suã cul-
 pã, sed non voluntate, inopem cru-
 deliter laniat, & miserum impellit ad
 detestandam quotidie fortem, ad
 quam est redactus. Nec tamen ea
 extrema illius indigentia vis est, ut
 insanam ludendi cupidinem extin-
 guat: malant Lusores egere, & cum
 gravissimis egestatis incommodis lu-
 ctari, quàm non ludere; sicque &

*Pascbas
de Aleat.
l. 1.*

pessimè oderunt, & tamen sponte accersunt inopiam. Horum è numero Juvenis Mediolani quod suum esset, jam habebat nihil, præter vilem ruri casulam; voluit tamen & hanc venum exponere, ne à ludo cogeretut desistere. Sed cum emptorem non inveniret, propterea quod turgurium hoc, nemo sine iis, qui circum erant, agellis, emptum vellet, non destitit tamen; sed crudâ hieme regulas casa omnes divididit, sicque omnibus cæli injuriis apertam incoluit, minus commode, quàm suo lupus in spelæo, habitans. O vim & tyrannidem vitii, ubi animum semel occupavit! Et verò etiam ad majorem insaniam lugendi amor inexplebilis impulit. Alius enim ex hac hominum colluyie, cum quod perderet, haberet porro nihil, cum collusore pactus erat, ut cilia sibi singillatim evelleret, si ludo esset inferior: parùm abest, quin dicam, feliciorum illum fuisse futurum, si à vincente oculos sibi erui passus esset, ne videre jam chattas lusorias posset, quæ quotidianarum jacturarum causæ erant. Nonnemo etiam, S. Bernardino teste, cunctos ludendo dentes perdidit, quos sibi sigillatim eximissus, cum sinistra ludenti fors fuisset, planè edentulus evaserat. An non igitur Lusores damna sua non in futura tantùm sentient, sed in hac jam vita sentire occipiunt, ita ineptè & insanè prodigendo tempus, quo rectè expendendo tantum lucri facere possent? Enimverò etsi homines ceteroquin sint, ludendi libidine veneficâ, rationis usu privantur: aut rectius,

tantum rationis retinent, quantum satis est, ut viam excogitent, quâ ingeniosius in monstrosas bestias degenerent. Quodnam autem hoc vitæ genus? Miserimum tanè, dum ne uni quidem perverse animi sui libidini moderari possunt, cruciantur in animo sevisimè vincendi desiderio, iracundiæ, invidiæ, desperationis, furoris, & amentiæ motibus extra se autem inveniunt neminem, cui iustri ipsorum casus doleant, sed odie curâs sunt, & abominationi, propterea quòd toras ipsi familias perdant. Moribus Græcorum receptum erat, ut quisquis opes ac substantiam, à Parente sibi relictam, abigurisset, aut quoquomodo dissipâset, is eodem cum patre sepulchro non conderetur; ne ejus jam sepulchi ossa quiete esse non sineret. Hoc dedecus lusores quidem hodie non manet: aliud tamen haud paulò gravius eos debonestabit; cum eorum jam tumulto conditorum nomen, odio & execrationi futurum sit ob ingentia illa damna, quæ viventes posteris suis accerserunt, & sæpe nomina ac debita, quæ istis expungenda miseris hæredibus reliquerunt. Quomodo autem, cum ita se res habeant, non pluribus capitibus lusores isti sunt omnino miserimi?

X. Hæc autem, dicit nonnemo, eos tantùm lusores tangunt, qui ludendo perdant: sunt autem multi, qui non parum lucri & emolumentum ex ludo capiunt: ad istos proinde hæc non pertinent. Sed respondeo, me quidem has eorum victorias, hæc

eorum

eorum lucra non dispicere; quin differtè edico, Lufores omnes ludendo perdere, idq; duabus de caufis. Prima est, quòd ij, qui ludum perditè fequantur, de quibus hic diflero, adeò fe cæco & inconfulo impetu abripi finant, ut planè fiant temerarii, nec adeò ipfis ludi legibus ftent. Deſperato illis perſimiles, qui in ſingulari cum alio certamine fui incurius, ut hoſtem ſua rabie concitatus deiſciat, vulneri locum relinquit. Par omnino ludentium ſuis in jaçturis temeritas eſt; qui idcirco dum vincendi inſatiabili cupiditate nihil non audent, & aggrediuntur, dum refarcire priores jaçturas volunt, novas non raro, & majores patiuntur. Altera cauſa eſt, quòd quamquam, ut in bello clades unius alterius victoria eſt, ſic in ludouano non perdat, quin lucreretur alter, ferè tamen luſores non tam ſibi, quam aliis vincunt; tam citò, malè parata, non melius dilabuntur; nam vel vino illi, & crebris ſe crapulis dedunt, aut in turpes omnis generis libidines ſe effrenatiùs effundunt, aut certè ignavo otio, omniſque laboris fugà, quo familiae commodis proſpicerent; etiam aliis temerariis ludis, priores ad incitas rediguntur. Apes, cum in mel incidunt, ab aliis elaboratum nullo ſuo conatu, parum inde emolumenti trahunt; torpeſcunt enim, & de futuro jam parùm anxii, experiuntur, quæ ſors proſpera videbatur, in ipſarum damnum degenerare. Idem etiam luſoribus accidit. Et tamen damna hæc ac jaçtura ludentium omnes ferri poſſent, niſi ce-

teris omnibus perditis etiam Anima perderetur; quæ profectò ſervari non poteſt ab iis, qui omnem ſobrietatem, omnem continentiam in oblectamentis ſectandis oblitii, quæ comparanda ipſi ſaluti danda eſſent horæ, tam infeliciter alibi dilapidant, tam commodorum ejus incurii, ut pretioſa illa momenta expendant tam miſerandà, quam vobis deſcripti, vivendi ratione, quæ beſtiam ſanè magis, quam hominem deceat.

II.

XI. Eſſi non parva ſunt, de quibus hæcenus Luſores accuſavi, delicta, hæc tamen ferè ex eo magis genere ſunt, quo quæ faciendæ eſſent, omituntur; quàm quo, quæ omitendæ eſſent, perpetrantur. Si ergo vel iſta ſufficiunt ad demonſtrandum, Luſores verè per ludum ac jocum Animam perdere, quid non dicendum erit, ſi bonis, quæ perperam omitantur, addiderimus mala, quæ pejus ab iſdem admittuntur? Sunt ſanè iſta longè graviffima. Eſtimentur enim tantùm damna, quæ velut aliud agens indicavi, & totis familiis inferuntur. Hinc autem à ſobrietate, cui tam è diametro repugnat luſorum vita, & à malis, quæ ſibi infelices accerſunt plurima, ſemita ſe aperit, quæ oſtendat, quantopere ludendi vitium adverſetur Juſtitie, quæ rectè nos habemus ad alios. Quæ autem, quæſo, miſeræ familiae evenire major calamitas poſſit, quàm ſi Patrem familias habeat ludo perditè deditum? Vix aliam immaniorem ex Orco furiam in mortaliſium damnum evocare Deus poteſt, quàm

Pf. 104.
6

quàm famem. *Vocavit famem super Terram;* ut Psalmista loquitur. Unde autem illam vocavit, nisi ex abyssis subterraneis, in quas eam cæteroquin relegaverat, inde nonnunquam ad mortalium supplicium evocandam?

Vocavit famem super Terram. Hæc autem divinæ Iræ ministra, & formidabilis Provinciarum Regionumque pœnâ, sit prorsus domestica iis familiis & ædibus, quatum incolæ detestandæ ludendæ assuetudini se permiserint. Placeat has intrare; & omnium in angulo egestas se nobis offeret: Coniunx centonibus vix satis tecta; quia vestes meliores maritus minimo pretio divendit; filia sine dote, sine pecuniis filii. Sed quid sine ære & pecuniis dico? Sine pane, sine annona in proximos menses, sine artis aut opificii scientiâ, quibus necessaria deinceps sibi parare valeant.

XII. Atque ut de liberis masculis priùs loquamur, quæ fors potest ipsis obtingere infelicio, quàm Parentem nancisci tam officii sui negligentem, tam injustum? Quæ minore ex animalibus staturâ, & nanâ generantur, ferè talia sunt alimenti necessarii inopiâ, quo ad justam generis sui magnitudinem excrecere possunt. Sic & in familiis accidit: in his enim si contemplerur liberos jam grandiuvculos, videbimus omnium literarum, & primorum etiam elementorum planè rudes; non quidquam Arithmetica, non alteris artis callere, ut hærerum omnium ignoratione, inter alios ejusdem ætatis sint id, quod inter

homines cæteros Nani ac pumiliores, Quæ tanta calamitatis causa? patet hæc cunctorum oculis; sortiti sunt nimirum infelices Parentem ludo perditissimè assuetum, qui dilapidavit, quidquid misellis supererat: hinc ipsi alimento necessario destituti, ad convenientem, & parem aliis hominibus magnitudinem crescere non poterunt. Non fuit, unde Minerva penderetur vel literas, vel numerandi rationem docenti; non unde mechanicam artem docturo pretium; sicque ipsi vix mediâ sui parte homines remanserunt. Hæc esse injurias perquam graves quis neget? Exercitii annonam aut arma subtrahere, prodictionis genus est. *Prodictionis instar, Cæsar. Exercitii subtrahere unde vivat, & ut. l. 7. 9. metur.* Quomodo igitur non parâ ratione familiam aliquam prodidisse dicendus est lusor ille, qui perdendo omnia illi subtraxit, unde & modò viveret, & sustulit, unde deinceps necessaria sibi procuraret?

XIII. Quod si & sequitoris sexus liberos juvat attendere, quos non sinistros casus & ipsis metuere oportebit? *Fieri non potest* (Philosophi doctrina est) *vel non facile sit, ut cui necessaria non suppetuat, is honesta agat.* Monstra tetrum quid sunt & horridum: illa tamen nasci facillimum est: sufficit deficere pelliculas, quibus involvendi factus essent, ut convenienti figurâ formentur. Si Puellæ pudorem venalem habent, magnopere metuo, ne monstri hujus potissima causa sit, quia non fuit, qui eas pro gradus ac conditionis suæ modo vestiret, ne di-

cam, qui eas aleret, qui de necessariis prospiceret, qui curam aliquam earum in futurum susciperet. Non nescio, libidines ita suapte naturâ effrenes in vitia ruere, ut necesse non sit in necessitatem ejus licentiâ culpam conjicere. Constat tamen hanc quoque sponte ruentes vehementer impellere. In iis corporibus, in quibus ira bilis dominatur, Medicorum judicio magna fames omnes febres malignas redit. Facile proinde est, illam propensionem vitiolam, quæ cæteroquin febris instar communis futura fuisset, magnâ indigentia exacerbata, non in malignam tantum, sed & contagione noxiam degenerare, ut quæ & aliis sit offendiculo. Enimverò rara, admodum est hodie pudicitia, indiga, & constans. Negotium minimè arduum est cum urbe fame exhaustâ de deditioe transigere; hæc enim necessitate compulsa libens accipiet conditiones, quæ cæteroquin intolerandæ vix fuissent. Sed demus, pudorem tali in domo manere illibatum, an & obedientia, ad liberorum rectam educationem necessaria, servabitur? Exercitus, cui neque procedunt stipendia, neque annona subministratur, militari disciplinâ contineri non potest; non movere castra ad imperium Ducis, non confligere cum hoste vult, & perinde, ac si Ductores essent nulli, non jam legibus regitur, sed arbitrio & libidine suâ vivit. Sic & familia, cum victus defecerit, reverentiam erga paterna imperia exuunt; matrum nulla explodunt, rident Majorum consilia, casu vivunt & libidine. Hinc

jurgia, & lites inter domesticos perpetua: ut ne ratio quidem eas sedandi appareat; tam illa nuppiam affulget. Adde pessima Lusorum horum exempla, quibus liberos illi suos idem in vitium impellunt, eandem ludendi scabiem affricant; & quæcumque pestes aliæ praviam istam consequuntur. *Juvenem vitiosum esse non miror, Petr. cujus pueritiam Pater alea dedicavit. Et Bles. ep. hoc non sit graviter in Justitia Leges 7. peccare? hoc sit suum cuique cum fide reddere?*

XIV. Qui porro tot injuriis suam in familiam grassantur Lusores, an alienis & exteris æquiores speremus? Rectè ludum venationem pecuniæ dixerimus: ac proinde ut in venatione, quod multa in castes præda veniat, & astutiâ pugnatur & robore; ita & in ludo his iisdem res geritur. Certè astutiâ, imò fraudibus, deceptionibus, dolis passim Lusores utuntur. Hinc non injuriâ unum in fascem triplex hominum genus Philosophus colligavit, cum quodlibet eorum lucris & commodis nulla moderatione inhiet. *Ale. l. 4. Eator, & Spoliator, & Latro, ex illiberali. ibic. c. 1. um genere sunt.* Non enim antè Lusores fraudibus destituentur, & quæ hæc sequuntur, furtis & deceptionibus, quàm suas aranea telas desinat implicare. Mentiri, idjoma ipsorum est; fingere ludendi imperitiam, certis notis folia lusoria distinguere, nequiter illa conjungere, ludere cum his, qui juris sui non sunt, ut sunt filii familias, collusoribus verum numerum non fateri, hæc omnia stratagematum instar sunt in justo bello, non sunt deceptio-

nes:

nes: quin probant ipsi communi assensu opinionem, quæ vult, omnem artem justam esse, quæ victoriam parat. *In nihil ff. riat. Nihil interest vi, an fallaciâ, quis de Cap. potestatem hostium evaserit. Nec est, tiv.*

cur, benigni Interpretes, aliquibus tantum, non omnibus Lusoribus hæc vitia inesse dicamus: Est nescio quæ ludi malignitas, ut avaritiam, & habendi cupiditatem etiam iis ingeneret, qui cæteroquin prodigi potius sunt, quam avari. Imperator Caligula, etsi auri tantum in aliquo Regiæ suæ conclavi cumulasset, ut illo in ætævo perinde se volutaret, ac in luto bestia; cum tamen luderet, nunquam non nequiter, mendaciter, quin & perjuro ludebat; artibus licitis vix utebatur.

XV. Ubi astutiâ nihil profecerint Lusores, ad vim vertuntur; & positâ vulpis pelle leonem andant. Venitur primo ad contumelias & convicia, mox ad arma, rixas, vulnera, tumultus, cædes; quibus permoti potissimum Legislatores chartas lusorias & aleas, tanquam discordiarum, & gravissimarum injuriarum semina prohibuerunt. Siqui timidiore sunt, nec vitam discrimini tam manifesto offerre audent, ubi domum venerint, quidquid alibi collegerant, furoris effundunt, conjugem, liberos, familiares pessimis modis, nullo discrimine, habent; belluas profecto, non homines, dices: aded rationem surdi non audiunt.

XVI. Atque hæc pars aliqua est earum injuriarum, quas Lusores inferunt. His Confessione velle reme-

diu facere, videtur perinde esse, ac laterem lavare nondum coctum; hunc enim quò quis plus laverit, hoc amplius & se, & laterem sordidum reddet. Ut enim animæ se, des isti eluant, necesse est ludo nuntium remittere, tantorum malorum causæ; necesse est restituere malè parta, cum absque hoc nulla sit salutis spes; ut absque salutari crisi valetudo afflictâ non reparatur. Isti tamen, ubi de ejusmodi rebus sermonem facer Judex intulerit, confestim reponunt: se neutrum facere posse: non cessare à ludo, quòd illi jam diu allueverint; non restituere; quia si restituerent, ludere porro non possent. Siquando autem induci se parerentur ad aliquid reddendum, ei scilicet ratione redderent, quâ Samson ænigma propositum solventibus satisfecit: cum enim solutionis ejus præmium proposuisset triginta vestimenta; ubi solutum id vidit, triginta ex hostibus Philistæis interfecit, eorumque vestes misit iis, qui ænigmatis nondum dissolverant. Jure hoc Samson egit, quia Dei & populi sui hostes spoliavit. Idem Lusores faciunt, sed per summum nefas & injuriam, iurantur, ut reddant; & reddunt, non quia ad id religio impellit, sed ut sine pudore ad ludum redeant nonimibus prioribus expunctis.

III.

XVII. Quæ supersunt, tam sunt atrocia, ut ego illa silentio libenter præterirem, nisi ad commemorandam me animaret spes, quam concepti, summum detestandi hujus vitii horrorem vobis

P. SÉGNÉRI
Homo Griseus

vobis incutiendi. Parum ergo foret, si Lufores malo duntaxat suo moderationem & sobrietatem omnem. posuissent; parum foret, si tot injuriis Proximum lacerarent, quæ prioribus hujus Dissertationis partibus à me demonstrata sunt: illud omnium funestissimum est, quod etiam in Deum efficiantur Impii (id quod hac tertia parte superest ostendendum) quodque hominum instar, etsi brutis omnibus magis brutorum, peccasse non contenti, etiam malos Dæmones peccando æquare contentur. Dæmones dixi: quia inter omnia peccatorum genera nullum est, quo Mortales Dæmonum impietatem magis imitando expriment, quàm Blasphemia: sic ut quemadmodum non satis constat, ferisne Camelus, an domesticis animantibus annumerandus sit: *Camelus in quadr. certum pecusne sit, an fera*; ita & merito quis ambigat, hominibusne Christianis, an Dæmonibus accenseat. Blasphemos. Videntur nec horum, nec illorum re ipsa ad numerum pertinere, sed medium quid inter eos esse: aut, ut dicam verius, rectiusque; videntur Blasphemi appellandi Dæmones domestici, Dæmones nostrates, Dæmones tirones, qui nondum solenni ritu in Inferni claustris professi sint; pauld post tamen sint professuri; & licet ipsam terribilem illam urbem ingressi nondum sint, jam tamen in ejus suburbiis habitent. Ubi autem execratam hanc mortalium fecem, hæc generis humani probra nefandissima, invenire est facilius, quàm inter aleas & chartas? Primum qui

R. P. Segneri *Christ. Instr.*, Tom. III.

dem Sanctissima Christi & Mariæ nomina contemptim proferre, & solitum; & modestissimum impiarumistarum linguarum idjoma est. Apostolus suis in Epistolis ducenties decies novies nomen Jesu, Christi verò quadringenties repetit: quod Interpretes numerarunt, ut inde arguerent, vim illam amoris maximam, quã in Divinam Redemptoris sui Personam Apostolus ferebatur. Lufores, quæ eorum, si Superis placet, pietas est, paucarum horarum intervallo pluribus etiam vicibus illud pronuntiant. Sed ô! quàm nullã reverentiã! ne eandem quidem suum tam contemptim appellarent! Quàm ergo non dubio id argumento est, animos eorum omni ut æstimatione, ita veneratione Redemptoris sui vacuos esse? Et tamen vix unquam nefarii isti loquuntur modestius. Eò progreditur impia eorum temeritas, ut quæ vix unquam & ullibi aliàs, inter ludendum toties audiantur hæreticæ, quas dicunt, Blasphemix. *Ejuro Deum! O Deum iniquum! ô Deum injustum! Quid expellere à Christo magis adversum potui!* Hæc, & similes generis ejusdem voces execrandæ, non ab aliis, quàm à Luforibus, velut totidem sagittæ in Cælum oreinã audaciã & desperatione jaciuntur. Neque hoc ultimum est, & pessimum, quod conseceleratissima hujus sacrilegi fursuris hominum temeritas audeat. Etiam manus linguam non raro sequitur, dum non contenti linguã Deo maledixisse, operibus etiam & factis aggrediuntur, ut ea re infelicissimis illis Spiritibus Magistris suis impietate superiori-

P p p

riori-

riores videri possint. Non memini unquam ullis in monumentis legere, quemquam aliorum Catholicorum lapidibus Deiparae imaginem aut statuam petiisse, vulnerasse ejus Filium, velano iracundiae impetu Cruci suffixi Christi simulacrum in frustra secuisse. Haec tamen omnia non semel Lusores horrendo sacrilegio ausi sunt; ut mirum sit, nos his legendis, aut audiendis, animo non linqui. Romae in templo Pacis, publicae venerationi prostat imago Deiparae, sanguine perfusa, quem elicit Lusoris execranda manus, pluribus in eam lapidibus jactis. Philippi Augusti, Galliarum Regis, aetate miles Lusor brachium jactu lapidis fregit Divino Parvulo, quem sinu Beatissima Virgo gestabat; & hoc etiam ex vulnere magna vis cruoris profluxit. Alius ex hac colluvie frontem simulacri Crucifixi, quod in caemiterio quodam Buda in Hungaria prostrabat, percussit & plagam infixit. Iterum alter Moguntiae seculi decimi quarti octogesimo quarto, cum ludendo perdidisset omnia, desperatione & vindicta insanâ cupidine adactus, in eadem sacram accurret, ex ara simulacrum cruci affixi Dei dejecit, diffregit, & stans ad Crucem Virginis, imaginem pessimè modis innumeris tractavit. Horreo plura dicere, cum pestem linguae attulerit: facis sit narrasse: tanto numero facinora haec sacrilegae impietatis perpetrata, ut Scriptorum aliquis integrum iis librum completeret. Hic iterum sub finem à vobis peto, an ullâ aliâ in mortalium conditione ac sorte, talia

*Angel.
Ecc. a-
pud Rai-
nal. l. 1.*

horrendae impietatis prodigia inveniantis? Et si alia non repereritis, fatemini oportet, nullum alium, hominis Catholici nomine insignem, vicisse immanitatem eorum, qui Jesum in Crucem egerunt, sicut eam vicerunt Lusores, sacrilegio tam horribili, ut si vel ipse Judas, ruptis, quibus in Orco captivus tenetur, ferreis illis catenis in terras emergeret, ut Tigris diffracto carcere, non ausurus esset facinus tam tetrum, quale non semel, ludendi vitio infames impiissimè ausi sunt. Quis ergo vobis sensus Auditores? an ambigitis etiamnum, non esse genus vitæ tam è diametro oppositum vitæ hominis Christiani, quam sit Lusorum? Id autem si ita est, profectò nec illud dubium relinquitur, an idem sit ludo assuescere, & animam perdere.

XVIII. Si quis assuetus, se ludo nunquam ad tantam impietatem impullum esse, fidem non invidus tribuo: neque enim tam horrenda ausus, hic coram adesse posset: Divina siquidem Justitia, quæ in tam atrocibus flagitiis non diu connivet, ad hoc usque momentum impunitum illum non reliquisset, sed cum tot aliis sacrilegis vel hiatu terræ absorptus, vel aliâ vi Orco in prædâ destinatus fuisset. Nec tamen idcirco salva res est: vix enim erit quisquam, quem ludi assuetudo non jam ad complura peccata incitarit, & ad plura adhuc incitatura sit, nisi statuerit, ludo penitus valedicere. Saltem si ludere aliquando lubet, non nisi summa moderatione id unquam fiat: secus qui fecerit, expectet tantam penas suas ac supplicia jam parata, imò

imò jam pridem denunciata iis, qui Deo deserto, totos se tot quodammodo Idolorum cultui devoverunt, quot sunt illarum, quas toties versant, chartarum imagines.

XIX. *Qui ponitis fortuna mensam* (Dei apud Isaiam verba sunt,) & *libatis super eam, numerabo vos in gladio, & omnes in eadem corructis.* His Sacramentum Literarum verbis S. Antoninus usus est, ut & culpam, & poenam Lusorum impiorum manifestaret: & sic differit. Qualis hæc mensa est, nisi Lusorum mensa, circa quam illi congregantur sapiens, quam apparent in sacris ædibus, in piorum Sodalitiorum cœtibus, in ullis, in quibus Deo ritè colendo vacetur, locis. Hanc ipsi mensam aram faciunt eorum, quæ paulò antè diximus, Idolorum, & fortunæ maximè, quæ illa Dea est, quam ipsi unicè prestant, unicè in vota vocant, sibi propitiâ optant; quamque, ubi sinistrè lusus ceciderit, non absque dolore inculant. *Qui ponitis fortuna mensam, & libatis super eam.* Hac in ara opes suas omnes sacrificant, & tam illas promptè alacritèque abjiciunt, quam si non suæ, sed aliorum essent: hæc in ara immolant æstimationem ac famam suam, seque antiquâ & legitimâ Legum auctoritate infames reddant. Hac in ara pacem etiam & quietem offerunt suam: ut enim nimia fâlis vel copia vel acrimonia, & se, & quæ saliantur, corrumpit & insipida-

reddit, ita ludus cum fines suos excesserit, non oblectatio, sed tormentum & cruciatus efficitur, iisque Lusores incommodis, illi servituti subjicit, cui ne hostis quidem ipsos suos subjeceret, Accedit præterea; quòd hac in ara sacrificent tempus, æternæ gloriæ parandæ sibi concessum: Sacrificent familiæ suæ beatam sortem, liberorum amorem, Proximi Dilectionem, Leges quotquot uspiam sunt Justitiæ omnes, & ante omnia Pietatem in Deum, quem mille injuriis rabidi lacerant, quæ ad Supremæ Majestatis contemptum rectè referuntur. Quid est proinde, quod conscelerati isti tanquam impietatis suæ fructum expectent? *Numerabo vos in gladio, reponit Deus, & omnes in eadem corructis.* Numerabo vos, quotquot estis, ne evadat vel unus: numerabo autem non baculo, ut Pastor gregem, ut certus sit, se illum servasse omnem; numerabo vos in gladio, ut Victor perfidos & rebelles numerat, nequis non devictus superstit: numerabo vos gladio meo, omni nimirum arumnarum genere, sic ut tanta malorum & incommodorum sub mole corruatis, quin unquam, per omnem deinceps æternitatem, erigere caput & surgere valeatis. Auditores Amantissimi, Dei ista verba sunt. Trepidemus & formidemus has minas, ne serò nimis, cum illas re ipsa exequetur, ingemiscamus.